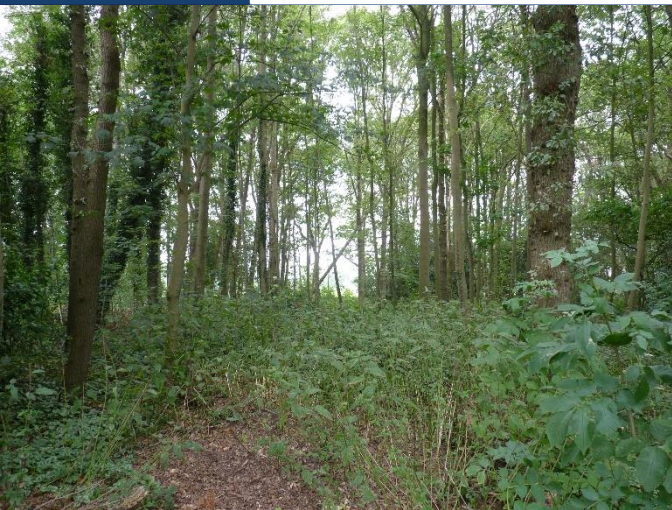

Nader onderzoek vleermuizen en eekhoorn Hoogeveenseweg 42 Pesse

**Nader onderzoek vleermuizen en eekhoorn
Hoogeveenseweg 42 Pesse**

Opdrachtgever

Hilberink bouw

Contactpersoon

H. Hilberink

Status

definitief

Datum

28 oktober 2019

Vrijgave

Drs. D.E. Heidinga

Inhoud

1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
2 Beschrijving plangebied	7
2.1 Ligging plangebied	7
2.2 Planbeschrijving	9
3 Methode	10
3.1 Bronnenonderzoek	10
3.2 Veldonderzoek	10
4 Resultaten	13
4.1 Vogelrichtlijnsoorten	13
4.2 Habitatrichtlijnsoorten	14
4.3 Nationaal beschermde soorten	16
5 Effect en vervolg	19
5.1 Vogelrichtlijnsoorten	19
5.2 Habitatrichtlijnsoorten	20
5.3 Nationaal beschermde soorten	22
6 Literatuur en bronnen	25

1 | Inleiding

1.1 Aanleiding

Somer Architectuur begeleidt voor Hilberink bouw de ontwikkeling van kavel 2282 aan de Hoogeveenseweg 42 te Pesse. Op de kavel achter de kerk zijn in een bosperceel vier woningen gepland. Een vijfde woning is op de locatie van de uitbouw van de kerk gepland. In 2018 is een quickscan (Buro Bakker, 2018) uitgevoerd welke alleen betrekking heeft op de bouw van de vier woningen in het bosperceel achter de kerk. De conclusie van deze quickscan is dat er een nader onderzoek naar nesten van eekhoorn en verblijfplaatsen van vleermuizen noodzakelijk is. In het vroege voorjaar van 2019 is een onderzoek naar nesten van eekhoorn uitgevoerd en in de periode mei tot en met september 2019 is onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd.

Dit rapport doet verslag van het ecologisch onderzoek. Het rapport geeft antwoord op de volgende vragen:

- Zijn er nesten van eekhoorns in of grenzend aan het plangebied aanwezig?
- Zijn er verblijfplaatsen van vleermuizen in de bomen in het plangebied aanwezig?
- Zijn er verblijfplaatsen van vleermuizen binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden nabij het plangebied, aanwezig?
- Heeft het plangebied een belangrijke rol als foerageergebied voor vleermuizen?
- Zijn er essentiële vliegroutes voor vleermuizen aanwezig in het plangebied?
- Zijn er door de geplande ontwikkelingen negatieve effecten op één of meerdere soortgroepen te verwachten?
- Is er door de geplande ontwikkelingen kans op overtredingen van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming?
- Zijn er aan de hand van dit onderzoek vervolgstappen, zoals een ontheffingsaanvraag, mitigerende maatregelen en compenserende maatregelen aan de orde?

1.2 Wettelijk kader

Per 1 januari 2017 zijn de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en Boswet opgegaan in één nieuwe wet: de Wet natuurbescherming (Wnb). Hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming betreft het onderdeel soorten, voorheen de Flora- en faunawet.

In de Wet natuurbescherming worden drie beschermingsregimes onderscheiden:

1. Vogelrichtlijnsoorten (artikel 3.1 - 3.4)
2. Habitatrichtlijnsoorten en soorten genoemd in de Verdragen van Bern en Bonn (artikel 3.5 - 3.9)
3. Andere soorten (artikel 3.10 - 3.11; bijlage onderdeel A en B)

Onder de Flora- en faunawet is een lijst met 'jaarrond beschermde nesten' opgesteld, die ook onder de Wnb geldig is. Onder de Wet natuurbescherming geldt, net als onder de Flora- en faunawet, de zorgplicht (artikel 1.11) voor alle in het wild levende dieren.

Voor dit project is de provincie Drenthe het bevoegd gezag voor de uitvoering van de Wet natuurbescherming en voor het verlenen van een eventuele ontheffing. De provincie Drenthe heeft voor de implementatie van de Wet natuurbescherming een verordening vastgesteld. Hierin is onder meer de lijst met vrijgestelde soorten te vinden.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het plangebied en de voorgenomen plannen beschreven. Hoofdstuk 3 beschrijven we de methode van het onderzoek. Hoofdstuk 4 bespreken we de resultaten die zijn gevonden in het plangebied en de omgeving tijdens het onderzoek. In hoofdstuk 5 worden de effecten en de benodigde vervolgstappen behandeld. In hoofdstuk 6 wordt de geraadpleegde literatuur weergegeven.

2 | Beschrijving plangebied

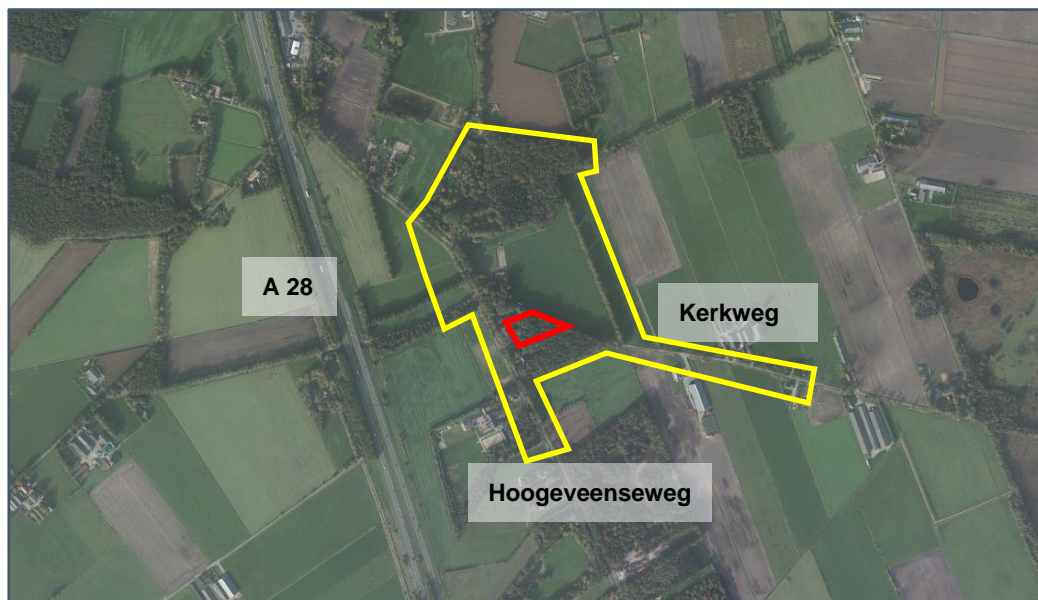
2.1 Ligging plangebied

Het plangebied ligt ten oosten van de A28 en ten zuiden van het dorp Pesse. Het ligt in een kleinschalig landschap van bosjes, singels, poeltjes, graslandjes en akkers. Op 1 kilometer ten oosten van het plangebied ligt het natuurgebied de Boerenveense plassen. Dit gebied bestaat uit heideterreintjes, graslanden, vennen en waterpartijen.

Het plangebied ligt ingesloten tussen de Hoogeveenseweg en de Kerkweg (zie Figuur 1). Het plangebied bestaat uit twee-derde van de kavel 2282. Het gaat om het niet bebouwde deel. Het deel net buiten het plangebied is het westelijk deel van de kavel waar de Voorhofkerk staat. Dit deel valt net buiten het plangebied. Tot voor kort had de kerk een aanbouw van een bouwlaag hoog. Deze is na half juli 2019 gesloopt. Het terrein rondom de kerk is verhard en deed dienst als parkeerplaats. De inrit naar het terrein is vanaf de Hoogeveenseweg, en loopt door naar de Kerkweg waar deze halverwege overgaat in een onverhard pad.

Vanaf deze overgang richting het oosten begint ongeveer het plangebied. Tot voorkort stond hier een papiercontainer maar deze is met het oog op de ontwikkelingen recent verplaatst. Het oostelijk deel van kavel 2282 waar de ontwikkeling plaatsvindt, bestaat grotendeels uit een droog eikenbos en omvat daarnaast een klein deel van het verharde parkeerterrein (zie Figuur 2).

Het bos bestaat vooral uit zomereiken variërend in een diameter van 20 tot 80 cm doorsnede op borsthoogte. Naast zomereiken staan er ook veel populieren, enkele beuken en esdoorns in het bos. Verder groeien er lagere bomen en struiken als hultst, wilde lijsterbes en gewone vlier. In de ondergroei is veel braam te vinden. De kruidlaag bestaat uit soorten als bonte dovenetel, brede stekelvaren, stinkende gauwe en dauwnetel. In het bos wordt regelmatig tuinafval en snoeihout gedumpt. Daarnaast is er ook puin te vinden. Foto 1 en Foto 2 geven een impressie van het gebied.

Figuur 1 De ligging van het plangebied (rode contour) en ligging van het Onderzoeksgebied (gele contour), Bron Geoportaal Drenthe)

Figuur 2 *Het plangebied meer in detail*

Foto 1 *Impressie van het plangebied met links de oud papier container en rechts het onverharde pad door het bos*

Foto 2 *Impressie van het plangebied met links zicht op de Kerkweg en het plangebied en rechts zicht op de Hoogeveenseweg en het kerkgebouw. De aanbouw is ondertussen gesloopt.*

2.2 Planbeschrijving

Het bosperceel wordt ontwikkeld tot vier kavels waar woningbouw plaats zal vinden. Voor de toetsing beschikten we niet over een ontwerp van de woningen, maar wel de kavelverdeling en de bouwvlakken (zie Bijlage 1). De vier woningen worden allemaal een ongeveer 8 meter hoog. Een vijfde woning wordt gerealiseerd op de locatie van de uitbouw van de kerk. De uitbouw is hiertoe gesloopt. De bouw van de vijfde woning en de sloop zijn niet door ons getoetst.

Voordat de bouw start, wordt het terrein bouwrijp gemaakt. Een deel van de verharding wordt dan verwijderd. Er worden bomen en struiken geroid en verwijderd. Al het tuinafval, snoeihout en puin wordt afgevoerd.

Op 8 oktober 2019 heeft Somer architectuur digitaal een kaart opgestuurd met de aangewezen bomen om te rooien en te behouden en een kaart met de globale kavelinrichting.

Op de kaart in bijlage 1 is met lichtgroen aangeduid dat alle bomen en stuiken worden geroid binnen dit vlak op enkele bomen na die afzonderlijk in de tekening zijn aangeduid. Om dit vlak zijn de groenstructuren die behouden blijven met een donkerder tint groen aangeduid. Om de bebouwing en tuinen blijft dus een strook bomen staan. Het gaat met name om de dikkere zomereiken die in dit plan behouden blijven.

3 | Methode

3.1 Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek bestaat uit het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en vrij beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde soorten. Teven zijn de kennisdocumenten van BIJ12 geraadpleegd.

3.2 Veldonderzoek

Het ecologisch onderzoek heeft zich gericht op vleermuizen en eekhoorn. Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol 2017¹. In Figuur 1 en 2 is de begrenzing van het onderzoeksgebied aangeduid.

Daarnaast is vroeg in het voorjaar gezocht naar nesten van eekhoorn. In deze periode hadden de bomen nog geen blad en konden deze nesten eenvoudig worden gevonden. Hieronder wordt per soort de onderzoeksmethode beschreven.

3.2.1 Vogelrichtlijnsoorten

Jaarrond beschermde nesten

Er is geen apart onderzoek uitgevoerd naar jaarrond beschermde nesten. Tijdens de quickscan zijn binnen het plangebied geen geschikte nesten aangetroffen. Tijdens het onderzoek naar eekhoorn is naast de nesten van eekhoorn gelet op grote vogelnesten.

Algemene broedvogels

Er is geen apart onderzoek naar uitgevoerd naar broedvogels. Wel zijn tijdens de onderzoeken naar vleermuizen en eekhoorn de aanwezige broedvogels genoteerd.

3.2.2 Habitatrichtlijnsoorten

Vleermuizen

Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol. 2017. Tijdens de quickscan zijn alle potentiële geschikte holtes in bomen ingemeten (Figuur 3). Daarnaast is beoordeeld dat de kerk (net buiten het plangebied, maar binnen de invloedssfeer) zeer geschikt is voor een aantal vleermuissoorten.

Het nader onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd door middel van vier veldbezoeken en een omgevingscheck na de laatste ronde in september. De voorjaars- en zomerronden zijn gericht op het vaststellen van kraamverblijfplaatsen en zomerverblijfplaatsen. De najaarsrondes zijn gericht op het vaststellen van paarverblijfplaatsen. Met de activiteit van de najaarsrondes wordt tevens een inschatting gemaakt over het belang van de boomholtes of de kerk als winterverblijfplaats.

Tijdens alle onderzoeken is gebruik gemaakt van batdetectors van het type Pettersson D240 en opname apparatuur. Ter plaatse zijn vleermuissoorten op naam gebracht en ingemeten met het programma Waarnemingpro op een tablet. Wanneer soorten ter plaatse niet op naam konden worden gebracht zijn opnames gemaakt van de sonargeluiden. Deze opnames zijn op kantoor geanalyseerd met het programma Wavesurfer 1.8.8.

¹ Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging (2017); Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdierverseniging.nl

Ter ondersteuning is tijdens de onderzoeken van 27 mei en 27 september 2019 gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera type Pulsar Helion XP28. Met deze warmtebeeldcamera kunnen vleermuizen visueel worden waargenomen zonder dat ze verstoord hoeven worden door het gebruik van een zaklamp.

Tijdens de eerste en tweede ronde van het vleermuisonderzoek is in de kraamperiode (15 mei -15 juli) onderzoek uitgevoerd met twee personen. Eén persoon hield de meest kansrijke boom in de gaten en de ander stond aan de oostzijde (achterkant) van de kerk. Tijdens het eerste onderzoek in de kraamperiode (27 mei 2019) is van te voren met behulp van een ladder de meest lage holte in één van de populieren geïnspecteerd met behulp van een lamp en spiegel. Omdat deze holte leeg was (en geen sporen vertoonde van recent gebruik), is met een batdetector gepost bij de populier vlak achter de kerk. Deze holte was door de grote hoogte niet volledig te inspecteren met de ladder. Wel bleek de holte nog in gebruik door een paartje spreeuwen met een legsel.

Voorafgaande het laatste onderzoek naar paarplaatsen op 27 september 2019 is wederom met behulp van een ladder de meest lage holte geïnspecteerd. Er werden weer geen vleermuizen aangetroffen of sporen van vleermuizen.

Op 27 september 2019 is na het reguliere onderzoek de omgeving verkend waarbij vooral baltsende vleermuizen zijn genoteerd. Ook na de andere drie bezoeken is aansluitend in de omgeving gezocht naar activiteit van vleermuizen, zij het minder uitvoerig. In tabel 1 zijn de data en omstandigheden van de onderzoeksrondes weergegeven.

Figuur 3 Locatie van voor vleermuizen geschikte holle bomen (Bron Wmpro)

Tabel 1 Data veldwerk en omstandigheden van het onderzoek naar vleermuizen

Ronde	Type onderzoek (vliegroute/verblijfplaats)	Datum	Aantal personen	Starttijd	Eindtijd	Zon op/onder	Temperatuur in °C	Windkracht in Beaufort	Neerslag	Bewolking
1	Kraam/zomerverblijfplaats	27 mei 2019	2 (RH EJ)	21:22	00:08	21:44	15	2	geen	zwaar bewolkt
2	Kraam/zomerverblijfplaats	1 juli 2019	2 (KB JK)	3:00	5:15	5:13	14	1	geen	licht bewolkt
3	Paar/zomerverblijfplaats	29 augustus 2019	1 (RH)	20:30	22:40	20:29	20	2	geen	zwaar bewolkt
4	Paar/zomerverblijfplaats	27 september	1 (EJ)	19:15	21:15	19:22	14	3	geen	zwaar bewolkt
5	Omgevingscheck	27 september	1 (EJ)	21:15	23:15	19:22	14	3	geen	zwaar bewolkt

3.2.3 Nationaal beschermde soorten

Eekhoorn

Tijdens de quickscan is een eekhoornnest waargenomen op de kavel van de burens (Hoogeveenseweg 38).

Een gericht onderzoek naar eekhoornnesten is uitgevoerd op 28 maart 2019. Er is in het plangebied gezocht en de rest van het bosje op de erven 38-46. Tijdens dit onderzoek hadden de bomen nog geen blad waardoor eventuele nesten eenvoudiger zijn te vinden dan later in het jaar. Er is gebruik gemaakt van een verrekijker om van hoge nesten te kunnen beoordelen of deze nog gebruikt worden. In tabel 2 zijn de omstandigheden van dit onderzoek weergegeven.

Tabel 2 Data veldwerk en omstandigheden onderzoek naar eekhoorn

Ronde	Datum	Starttijd	Temperatuur in °C	Windkracht in Beaufort	Neerslag	Bewolking	Medewerker
1	28 maart 2019	10:30	10	1	geen	zwaar bewolkt	EJS

4 | Resultaten

4.1 Vogelrichtlijnsoorten

4.1.1 Jaarrond beschermde nesten

Ransuil

Nesplaats

Tijdens het onderzoek van 28 maart 2019 naar eekhoornnesten is een bezet ransuilnest gevonden. Het nest is gebouwd in een hoge populier op de kavel van Hoogeveenseweg 38. De populier staat ongeveer 15 meter verwijderd van het plangebied (zie Figuur 6). Tijdens het vleermuisonderzoek van 27 mei 2019 zijn er drie jonge en twee adulte ransuilen aangetroffen. De ransuilen hebben zich succesvol voortgeplant.

Overige elementen van de functionele leefomgeving

Ransuilen jagen zelden in het bos, maar jagen wel graag langs de randen van het bos en in het open veld. Als foerageergebied is het bos in het plangebied te aaneengesloten. Het plangebied heeft als foerageergebied nauwelijks waarde voor ransuil.

Foto 3 Het ransuilnest op 28 maart 2019 waarin de staart en vleugelpunten van een adult zijn te zien. De tweede foto is één van de jongen op 27 mei 2019.

4.1.2 Algemene broedvogels

Tijdens de verschillende onderzoeksrondes zijn broedvogelsoorten genoteerd. Broedvogels die in het plangebied broeden of waarschijnlijk broeden zijn spreeuw, boomkruiper, appelvink, grauwe vliegenvanger, merel en roodborst. Grote bonte specht en boomklever zijn in het plangebied waargenomen, maar broedgevallen zijn in 2019 niet geconstateerd.

Categorie 5 soorten

Spreeuw, boomkruiper en grauwe vliegenvanger zijn soorten van categorie 5 waarvan het nest niet jaarrond beschermd is tenzij er sprake is van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die dit rechtvaardigen. In de omgeving is vergelijkbaar habitat en nestgelegenheid in ruime mate aanwezig waardoor het plangebied niet als essentieel broedgebied van deze soorten beoordeeld wordt.

4.2 Habitatrichtlijnsoorten

4.2.1 Laatvlieger

Verblijfplaatsen

Tijdens het onderzoek op 27 mei 2019 is een kraamkolonie laatvliegers gevonden in het dak van de kerk. Er zijn in totaal 30 uitvliegende laatvliegers waargenomen. De laatvliegers komen van onder de gevelpannen aan de kopse muur aan de oostkant van de kerk (zie Figuur 4). Het gaat om een kraamkolonie van 30 volwassen dieren. Op 1 juli 2019 zijn geen laatvliegers waargenomen. Het onderzoek op 1 juli was een ochtendbezoek. Laatvliegers vliegen vaak eerder weer terug naar de kolonie dan andere soorten. Mogelijk waren de laatvliegers al in het verblijf voordat het ochtend onderzoek van start ging. Tijdens het najaarsonderzoek van 29 augustus 2019 zijn 5 uitvliegende laatvliegers waargenomen en tijdens het onderzoek van 27 september 2019 is 1 uitvlieger waargenomen. In augustus vallen de kraamkolonies uit elkaar. Vanaf die periode heeft een dergelijk verblijf de functie van een zomerverblijf. Het dak van de kerk heeft de functies kraam- en zomerverblijf.

Figuur 4 De locatie waar de laatvliegers uit het dak van de kerk vlogen

Foerageergebied en vliegroutes

Vrijwel direct na het uitvliegen verdwijnen de laatvliegers naar andere gebieden in de omgeving. In de buurt van de begraafplaats op ruim 250 meter afstand zijn meerdere laatvliegers foeragerend waargenomen. Ook tussen de zomereiken boven de Hoogeveenseweg wordt gefoerageerd. In het plangebied zelf wordt nauwelijks gefoerageerd. Er is hier geen sprake van een essentieel foerageergebied binnen het plangebied.

Als vliegroute werden vooral de grote zomereiken langs de Hoogeveenseweg gebruikt. Het plangebied zelf heeft voor laatvliegers geen functie als vliegroute.

4.2.2 Gewone dwergvleermuis

Verblijfplaatsen

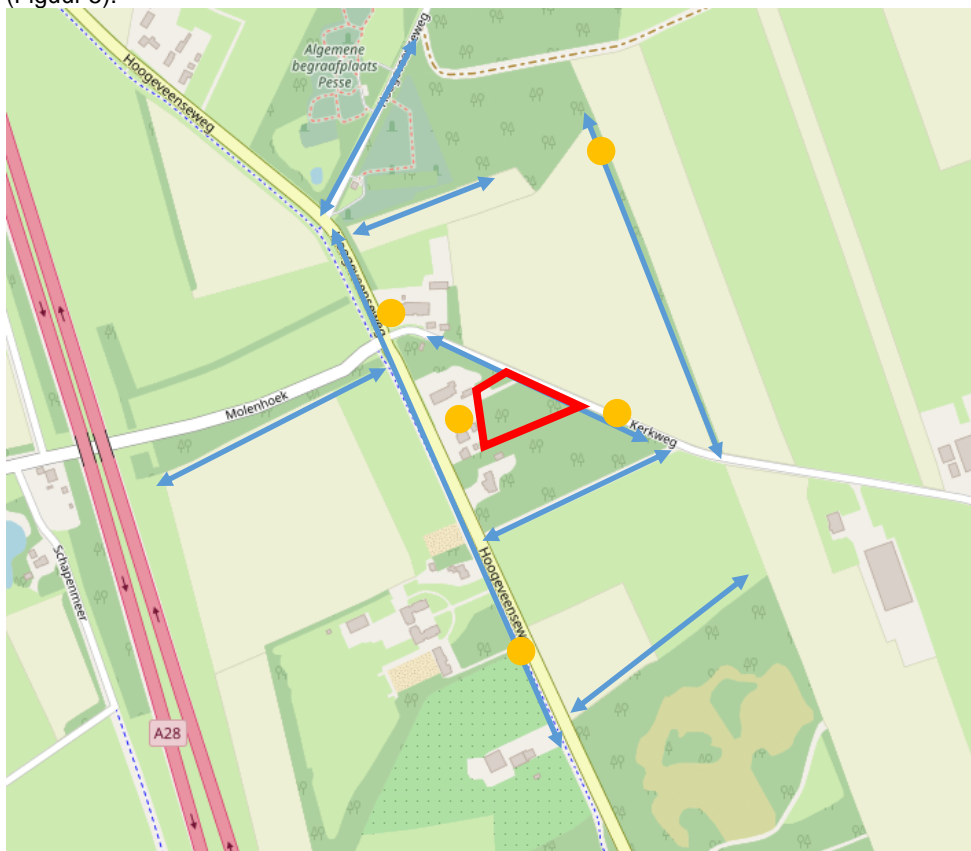
Tijdens de eerste twee vleermuisrondes is een klein aantal gewone dwergvleermuizen waargenomen in en nabij het plangebied. Verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen.

Tijdens de twee najaarsrondes in augustus en september is een paarverblijf van twee gewone dwergvleermuizen aangetroffen in het kerkgebouw. Het verblijf is vermoedelijk in de toren. In de omgeving buiten het plangebied zijn tijdens de omgevingscheck nog vier paarverblijven aangetroffen (zie Figuur 5).

Foerageergebied en vliegroutes

In en nabij het plangebied foerageren 2 tot 3 gewone dwergvleermuizen. In de directe omgeving is vergelijkbaar foerageergebied aanwezig. Het plangebied maakt deel uit van een veel groter geschikt foerageergebied. Er is geen sprake van essentieel foerageergebied in het plangebied.

De noordoostzijde van het plangebied is onderdeel van een vliegroute. Het gaat hierbij met name om de grote zomereiken langs de Kerkweg. Aan het einde van het bosje loopt de vliegroute door via de berken langs de Kerkweg. Er zijn meerdere potentiële vliegroutes buiten het plangebied aan te wijzen (Figuur 5).

Figuur 5 Paarverblijven van gewone dwergvleermuis (oranje stippen) in en nabij het plangebied en de potentiële vliegroutes (blauwe pijlen) in de omgeving.

4.2.3 Watervleermuis, gewone grootoorvleermuis en rosse vleermuis

Op 27 september 2019 is 3 maal een watervleermuis passerend via het plangebied waargenomen. Op 1 juli 2019 is in het plangebied in de ochtend een foeragerende gewone grootoorvleermuis waargenomen. Ook de rosse vleermuis is gedurende de onderzoeken enkele keren passerend waargenomen.

De genoemde soorten verblijven niet in het plangebied en het plangebied is geen essentieel onderdeel van het foerageergebied,

Watervleermuizen maken mogelijk wel gebruik van het plangebied als vliegroute. Via de bomen aan de Kerkweg kunnen ze doorvliegen naar het geschikte foerageergebied de Boerenveense plassen. De soort is echter zo weinig waargenomen dat het niet om een essentiële vliegroute kan gaan. Rosse vleermuizen maken nauwelijks gebruik van lijnvormige elementen als vliegroute. De passerende dieren vlogen dan ook meestal hoog over het plangebied.

4.3 Nationaal beschermde soorten

4.3.1 Eekhoorn

Verblijfplaatsen

Tijdens het onderzoek naar eekhoornnesten op 28 maart 2019 zijn twee nesten gevonden net buiten het plangebied. Een oud nest is op ongeveer 40 meter afstand ten zuiden van het plangebied op de kavel van Hoogeveenseweg 38 aangetroffen. Een mogelijk in gebruik zijnde slaapnest werd op 10 meter ten zuiden van het plangebied gevonden eveneens op de kavel van Hoogeveenseweg 38. Mogelijk zijn er op dit terrein meer eekhoornnesten aanwezig in bomen met veel klimop. Nesten tussen klimop zijn uitzonderlijk lastig te vinden. In het plangebied zelf zijn geen nesten aangetroffen.

Overige elementen van de functionele leefomgeving

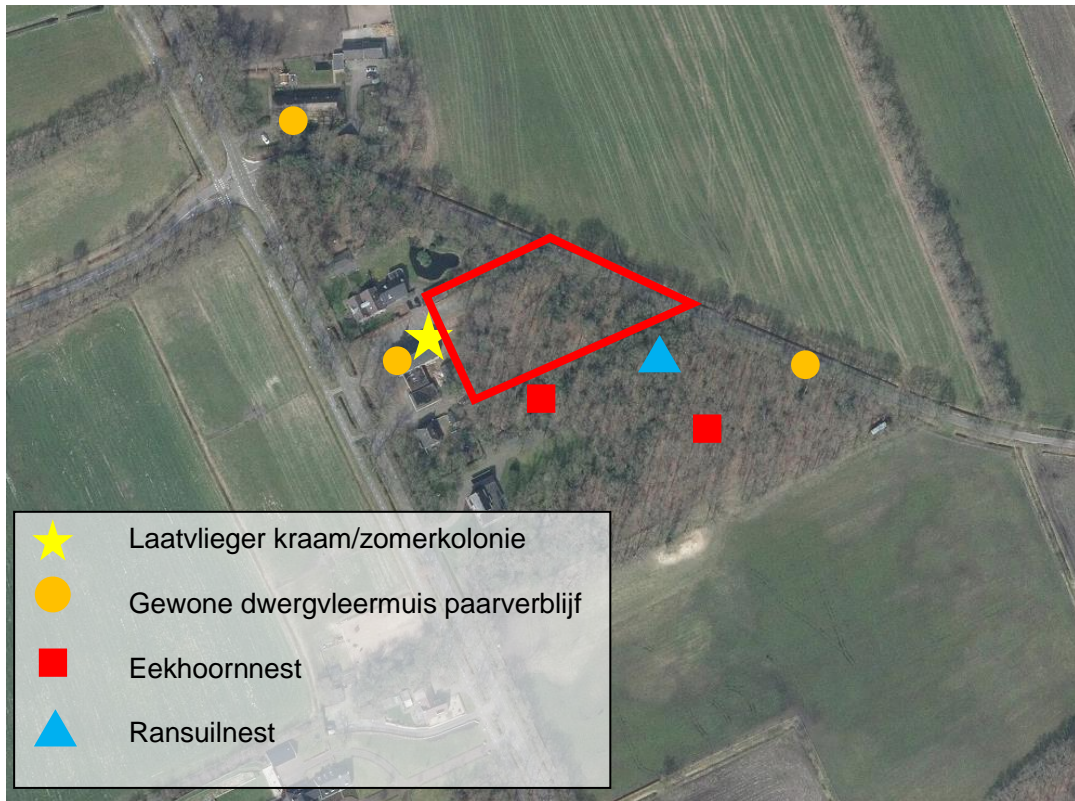
Op verschillende plekken op de kavel van Hoogeveenseweg 38 werden verse vraatsporen van eekhoorn gevonden. Het gaat om aangevreten kegels van fijnspar. Het ligt voor de hand dat het plangebied ook een onderdeel is van het foerageergebied van eekhoorn. Naaldbomen zijn er niet te vinden maar wel andere voedselbronnen zoals eikels, bessen, zaden en paddenstoelen. Het plangebied is een onderdeel van een veel groter foerageergebied. Door het ontbreken van naaldbomen en de geringe oppervlakte is het geen essentieel onderdeel van het foerageergebied van de eekhoorn.

Foto 4 Het aangetroffen nest op de kavel van Hoogeveenseweg 38

4.3.2 Samenvatting

In Figuur 6 zijn alle relevante waarnemingen van beschermde soorten nabij het plangebied weergegeven

Figuur 6 Alle relevante waarnemingen of op korte afstand van het plangebied.

5 | Effect en vervolg

5.1 Vogelrichtlijnsoorten

5.1.1 Beschermingsregime

Bescherming van individuen

Volgens de Wnb mogen individuele vogels mogen worden verstoord, indien dit geen wezenlijke invloed heeft op de staat van instandhouding. Voor vogels die in een ongunstige staat van instandhouding verkeren, kan verstoring daardoor leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb (art. 3.1) en daarom ontheffingsplichtig zijn.

Bescherming van nesten en rustplaatsen

Voor Vogelrichtlijnsoorten geldt dat in gebruik zijnde nesten en rustplaatsen beschermd zijn. Dat geldt ook voor alle overige onderdelen van het leefgebied die nodig zijn voor het laten slagen van de broedpoging of de functionaliteit van de rustplaats. In gebruik zijnde nesten en rustplaatsen mogen derhalve niet fysiek worden aangetast. Maar ook verstoring van het nest of de essentiële onderdelen van het leefgebied, die er toe kan leiden dat het nest of rustplaats wordt verlaten, is een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb.

Voor jaarrond beschermde nesten geldt dat de nesten *altijd*, dus ook buiten het broedseizoen, zijn beschermd. Dat geldt ook voor alle essentiële onderdelen van het leefgebied.

Voor categorie 5 soorten geldt dat het nest bij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die dit rechtvaardigen ook jaarrond beschermd is, bijvoorbeeld als er geen alternatief broedgebied in de omgeving aanwezig is.

5.1.2 Ransuil

Nest- en rustplaatsen

Inrichtingsfase

Door de rooi- en bouwwerkzaamheden kan het ransuilnest buiten het plangebied dermate verstoord worden dat het nest permanent verlaten wordt. Dit is een overtreding van de Wet natuurbescherming. De werkzaamheden moeten buiten het broedseizoen van de ransuil worden uitgevoerd. De kwetsbare broedperiode is van maart tot augustus.

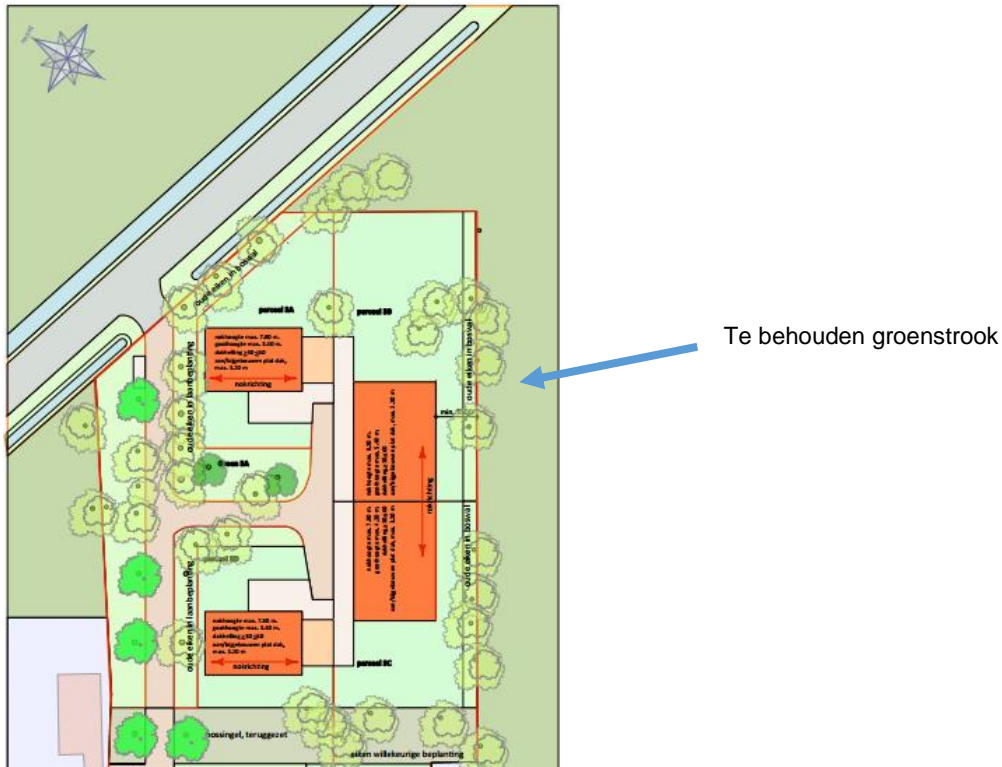
Gebruiksfase

Door de herinrichting van het plangebied gaat geen nestplaats verloren. Wel zal er sprake zijn van meer menselijke activiteit in de buurt van de nestlocatie. De ransuil is een weinig verstoringgevoelige soort die regelmatig op erven of in parken broedt. Onnodig verstoring moet echter voorkomen worden. Door de opgaande struiken en bomen aan de oostkant van het plangebied te behouden, kan visuele verstoring voorkomen worden. In het inrichtingsplan (Bijlage 1) is een donker groene zone langs het oosten van het plangebied opgenomen. Dit betekent behoud van het bestaand groen. Indien deze bomen en stuiken behouden blijven is er voldoende afscherming (zie Figuur 7).

In het bestemmingsplan moet opgenomen worden dat eventuele tuinverlichting en verlichting langs de inrit naar de woningen niet naar boven mag uitstralen. Dit kan worden bereikt door het gebruik van gerichte armaturen die van boven zijn afgeschermd.

Overige elementen van de functionele leefomgeving

Het jachtgebied van de ransuil wordt door de ontwikkelingen niet aangetast. Vervolgstappen zijn niet nodig.

Figuur 7 Te behouden bomen en struiken ten behoeve van het voorkomen van verstoring op het ransuilnest.

5.1.3 Algemene broedvogels en categorie 5 soorten

Tijdens het roeien van bomen en struiken en tijdens de bouw van de woningen kunnen nesten worden vernietigd en verstoord. Dit is een overtreding van de Wet natuurbescherming.

De gehele broedperiode van vroege en late soorten samen is van 1 maart tot 1 september. De werkzaamheden moeten buiten de broedperiode van vogels worden uitgevoerd.

De periode waarin werkzaamheden kunnen plaatsvinden is dus tussen 1 september en 1 maart.

5.2 Habitatrichtlijnsoorten

5.2.1 Beschermingsregime

Bescherming van individuen

Verstoring van Habitatrichtlijnsoorten (individuen) is niet toegestaan, dit is een overtreding van de verbodsbepalingen in de Wnb (art. 3.5).

Bescherming van nesten en rustplaatsen

Voor Habitatrichtlijnsoorten geldt dat in alle voortplantings- en rustplaatsen beschermd zijn. Dat geldt ook voor alle overige onderdelen van het leefgebied die nodig zijn voor functionaliteit van de verblijfplaats. Hierbij kan gedacht worden aan essentiële vliegrouetes en essentieel foerageergebied. Verblijfplaatsen mogen derhalve niet fysiek worden aangetast en dat geldt ook voor andere essentiële onderdelen van het leefgebied, in ieder geval in de periode van het jaar waarin de vleermuizen actief zijn. Maar ook verstoring van de verblijfplaats of de essentiële onderdelen van het leefgebied, die er toe kan leiden dat de verblijfplaats wordt verlaten, is een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb.

5.2.2 Laatvliegers

Verblijfplaatsen

De kraamkolonie laatvliegers en het zomerverblijf bevindt zich in het dak van de kerk op zeer korte afstand van het plangebied.

Werkzaamheden aan het dak van de kerk zijn ontheffingsplichtig maar ook de werkzaamheden die de functionaliteit van het kraamverblijf nadelig beïnvloeden.

Bij de uitvoering van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het kraamverblijf van de laatvliegers in de kerk. Het verblijf en de functionaliteit van de verblijfplaats mogen niet worden aangetast. Dit is een overtreding van de Wet natuurbescherming.

Inrichtingsfase

De rooiwerkzaamheden en de bouwwerkzaamheden moeten buiten de kwetsbare kraamperiode van de laatvliegers worden uitgevoerd. In de periode 1 mei tot 1 augustus mogen geen rooiwerkzaamheden of bouwwerkzaamheden naast de kerk worden uitgevoerd.

Alle rooi en bouwwerkzaamheden worden enkel bij daglicht uitgevoerd. Hiermee wordt voorkomen dat er felle bouwlampen worden gebruikt.

Er mogen geen obstakels hoger dan 3 meter binnen een straal van 5 meter van de kopse oostgevel van de kerk worden geplaatst. Het stallen van materiaal of de plaatsing van een bouwkeet achter de kerk is niet toegestaan. Ook met de inrichting van het groen moet rekening worden gehouden met de uitvliegopeningen van de laatvliegers. In de huidige situatie is er een geschikte lege ruimte achter de kerk waardoor de laatvliegers de ruimte hebben om in en uit te kunnen vliegen. Ook voor het aan te planten groen geldt dat binnen een zone van 5 meter achter de kerk geen bomen of struiken hoger dan 3 meter worden aangeplant (zie Figuur 8 **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**).

Achter deze obstakelvrije zone tussen de woningen en de kerk is het juist belangrijk dat er een strook met hoge bomen blijft staan om lichtuitstraling van uit de woningen richting het plangebied te voorkomen (zie Figuur 8).

Figuur 8 Obstakelvrije zone voor de laatvliegers (gele contour) en strook te behouden bomen (groen)
Gebruiksfase

In de gebruiksfase moet worden voorkomen dat de kerk onnodig verlicht wordt. Richting de kopse oostmuur mag geen licht uitstralen. Door het gebruik van naar beneden gerichte armaturen en behoud van een bomenrij met struiklaag kan lichtuitstraling voorkomen worden.

Foerageergebied en vliegroutes

Het plangebied is geen essentieel foerageergebied voor laatvliegers. Er is ook geen sprake van duidelijke vliegroutes in het plangebied.

Negatieve effecten op het foerageergebied en/of vliegroutes zijn niet aan de orde.

5.2.3 Gewone dwergvleermuis

Verblijfplaatsen

De dichtstbijzijnde verblijfplaats is een paarverblijf in de kerktoeren. Andere verblijfplaatsen zijn op grotere afstand van het plangebied. Omdat de verblijfplaats aan de andere kant zit van het gebouw is de afstand ten opzichte van de werkzaamheden veel groter dan bij de laatvliegers. Er wordt geen negatief effect op de verblijfplaats verwacht zo lang er geen werkzaamheden aan het dak van de kerk plaatsvinden. Wel moet voorkomen worden dat er licht uitstraalt richting de kerk. Zowel tijdens de inrichtingsfase als de gebruiksfase moet hier rekening mee worden gehouden.

Foerageergebied en vliegroutes

Het plangebied is geen essentieel foerageergebied voor gewone dwergvleermuizen. De bomen langs de Kerkweg zijn een onderdeel van een essentiële vliegroute.

Negatieve effecten op het foerageergebied van gewone dwergvleermuizen is niet aan de orde.

De grote zomereiken langs de Kerkweg blijven behouden waardoor de vliegroute intact blijft. Het is wel van belang dat er geen verlichting uitstraalt naar deze vliegroute. Door gebruik te maken van naar beneden gerichte armaturen in het plangebied kan licht uitstraling voorkomen worden.

5.3 Nationaal beschermde soorten

5.3.1 Beschermingsregime

Bescherming van individuen

Verstoring van Nationaal beschermde soorten (individuen) is toegestaan volgens de Wnb.

Bescherming van nesten en rustplaatsen

Voor Nationaal beschermde soorten geldt dat vaste voortplantings- en rustplaatsen beschermd zijn. Dat geldt ook voor alle overige onderdelen van het leefgebied die nodig zijn voor functionaliteit van de verblijfplaats. Hierbij kan gedacht worden aan essentieel foerageergebied en migratieroutes. Verblijfplaatsen mogen derhalve niet fysiek worden aangetast en dat geldt ook voor andere essentiële onderdelen van het leefgebied. Maar ook verstoring van de verblijfplaats of de essentiële onderdelen van het leefgebied, die er toe kan leiden dat de verblijfplaats wordt verlaten, is een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb.

5.3.2 Eekhoorn

Verblijfplaatsen

Net buiten het plangebied is een slaapnest aangetroffen. Dit nest bevindt zich in een tuin op ongeveer 40 meter van de woning (Hoogeveenseweg 38). In de tuin wordt eekhoornvoer aangeboden waar de eekhoorn op afkomt. Ook in de tuin van Hoogeveenseweg 46 wordt af en toe een eekhoorn waargenomen die het op vogelvoer heeft voorzien. De eekhoorn is duidelijk gewend aan menselijke activiteit. In de nieuwe situatie wordt het plangebied minder geschikt als potentiële nestlocatie en is er sprake van meer menselijke activiteit. De naastgelegen kavel waar eekhoorn verblijft is voldoende groot waardoor eekhoorn voldoende uitwijkmogelijkheden heeft, mocht er al sprake zijn van verstoring.

Daarnaast maakt de eekhoorn gebruik van meerdere nesten en is het dus niet volledig afhankelijk van het slaapnest nabij het plangebied.

In de aanlegfase is er sprake van een grotere mate van verstoring. De eekhoorn is overdag actief en zal wellicht in deze periode het plangebied mijden.

Om geen vaste verblijfplaatsen te verstoren moeten de werkzaamheden bij daglicht plaatsvinden zodat slaapnesten van eekhoorn niet verstoord worden. Daarnaast mogen de werkzaamheden niet plaatsvinden bij vorst overdag omdat eekhoorn dan overdag ook in het nest verblijft.

Door deze maatregelen in acht te nemen is de functionaliteit van de nestplaats niet in het geding.

Foerageergebied

Door de herinrichting van het plangebied worden meerdere bomen gerooid in het midden van het plangebied. Met name dikke zomereiken rondom het plangebied worden gespaard en opgenomen in het plan. De zomereik is een belangrijke voedselboom voor de eekhoorn. Het plangebied is slechts een klein onderdeel van het foerageergebied van de aanwezige eekhoorn. De aangrenzende kavel van Hoogeveenseweg 38 is mede dankzij de aanwezigheid van meerdere fijnsparren en zomereiken belangrijker als foerageergebied.

Door het behoud van grote zomereiken langs de Kerkweg kan de eekhoorn nog steeds via de bomen de tuin van Hoogeveenseweg 46 bereiken. Het foerageergebied wordt dus niet in tweeën gesplitst.

Er gaat geen essentieel foerageergebied van eekhoorn verloren en de functionaliteit van het leefgebied is niet in het geding.

5.4 Vervolgstappen

5.4.1 Mitigerende maatregelen

Indien de volgende maatregelen worden getroffen dan is de aanvraag van een ontheffing niet noodzakelijk:

- Ransuil:
 - Werkzaamheden vinden uitsluitend plaats in de periode 1 augustus- 1 maart
 - Uitstraling van verlichting (gebruiksfase) voorkomen door gebruik te maken van naar beneden gerichte armaturen en behoud van een rij bomen en struiken ten oosten van de woningen (zie Figuur 7).

- Broedvogels
 - Werkzaamheden vinden uitsluitend plaats tussen 1 september en 1 maart.

- Laatvlieger
 - Effecten van werkzaamheden aan de kerkgevels moeten beoordeeld worden door een ecooloog. Alle werkzaamheden aan het dak, toren of voegen zijn ontheffingsplichtig.
 - Werkzaamheden vinden uitsluitend plaats in de periode 1 augustus- 1 mei.
 - Werkzaamheden vinden uitsluitend bij daglicht plaats.
 - De kerk blijft bereikbaar voor laatvlieger door binnen een straal van 5 meter geen bomen of struiken aan te planten of obstakels te plaatsen tijdens de werkzaamheden.
 - Lichtuitstraling naar de kerk moet voorkomen worden door gebruik te maken van naar beneden gericht armaturen en door behoud van een strook bomen en struiken tussen kerk en nieuwe woningen (zie Figuur 8).

- Gewone dwergvleermuis
 - Werkzaamheden vinden uitsluitend plaats bij daglicht.
 - Het plangebied moet zo ingericht worden dat er geen verlichting uitstraalt richting de kerk en richting de Kerkstraat.

- Eekhoorn
 - Werkzaamheden vinden uitsluitend bij daglicht plaats.
 - Werkzaamheden vinden niet plaats bij vorst overdag.

In tabel 3 zijn alle periodes waarin niet gewerkt mag worden per soort of soortgroep in het rood weer-gegeven. De periode waarin wel gewerkt kan worden waarbij geen enkele soort schade ondervindt is in de onderste rij weergegeven.

Tabel 3 Geschikte periodes voor de uitvoering van de werkzaamheden per beschermd soort (groep). In het rood wanneer niet gewerkt mag worden en in het groen de periode waarin wel gewerkt kan worden.

Soort	jan	feb	ma	april	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
Ransuil	groen	groen	rood	rood	rood	rood	rood	rood	groen	groen	groen	groen
Broedvogels	groen	groen	rood	rood	rood	rood	rood	rood	groen	groen	groen	groen
Laatvlieger	groen	groen	groen	groen	rood	rood	rood	rood	groen	groen	groen	groen
Uitvoering	groen	groen	rood	rood	rood	rood	rood	rood	groen	groen	groen	groen

5.4.2 Zorgplicht

De zorgplicht (art. 1.11 Wet natuurbescherming) houdt in dat schade aan wilde planten en dieren zoveel, als redelijkerwijs mogelijk is, wordt voorkomen. Voor dit project geldt dat met het rooien van bomen en struiken één kant wordt op gewerkt zodat kleine zoogdieren als rosse woelmuis en bosmuis of amfibieën als bruine kikker en gewone pad de kans krijgen om weg te vluchten.

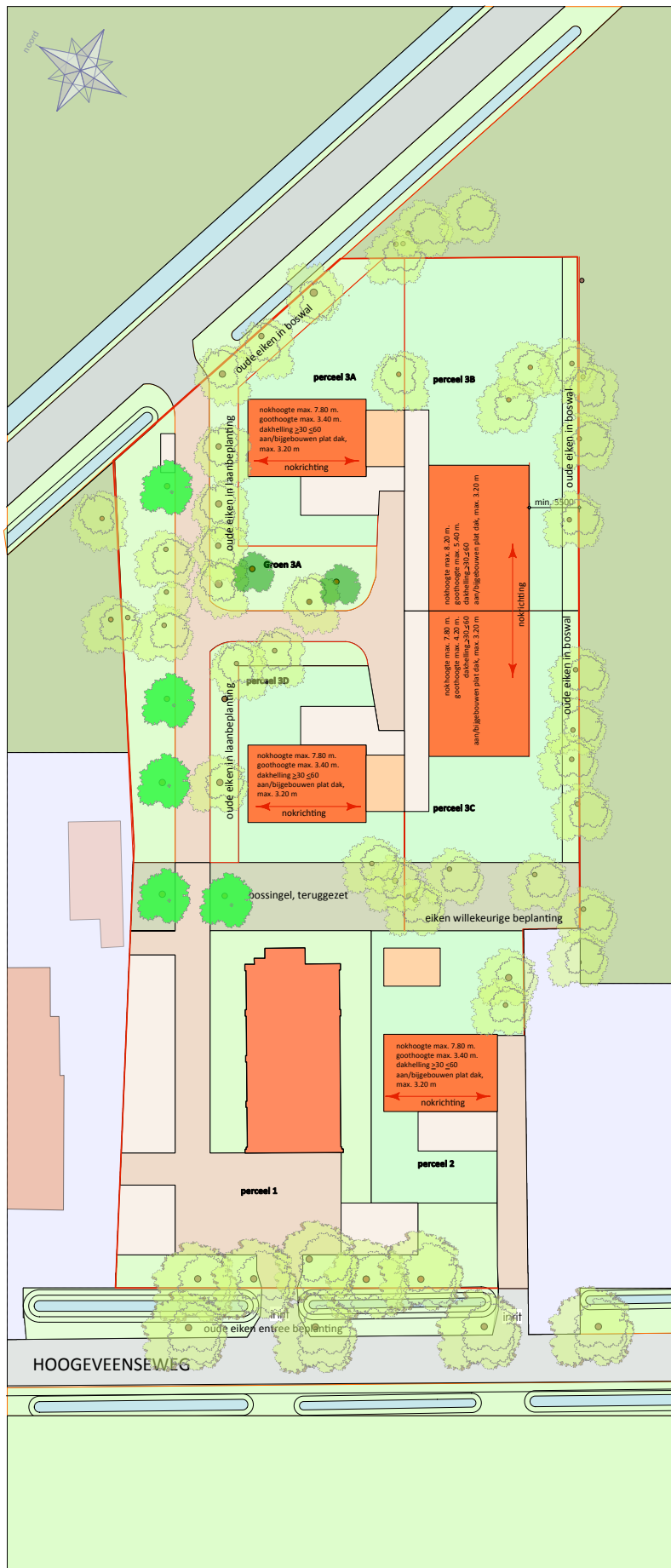
6 | Literatuur en bronnen

- Bij 12 (2017); Kennisdocument Gewone dwergvleermuis
- Buro Bakker (2018); Quickscan Wnb Soortbescherming Hoogeveenseweg 42 Pesse. Rapport P18205, Assen.
- Broedkalender RVO
- Broekhuizen, S., Spoelstra K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J. & J.C. Buys (red.), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- DR-loket, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- Kapteyn, K., 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers, Haarlem.
- Nationale Databank Flora en Fauna. Geraadpleegd september 2019.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998 - 2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

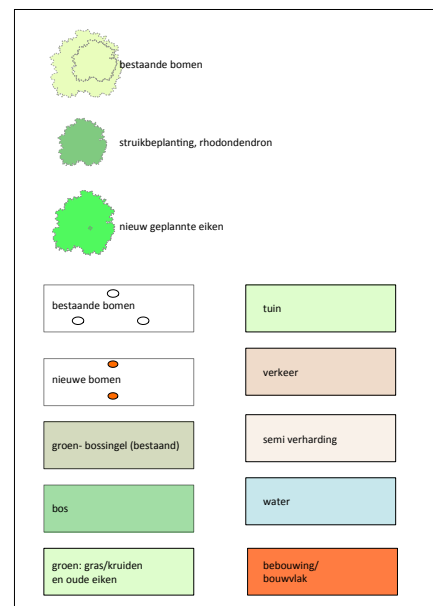
Websites

www.zoogdiervereniging.nl
www.vogelbescherming.nl
www.sovon.nl
www.geoportaalldrenthe

B 1 | Bijlage: Inrichtingsplan

- BEBOUWING EN BEPLANTING -

PERCEELINDELING EN RANDVOORWAARDEN

Colofon

Uitgevoerd door

Buro Bakker adviesburo voor ecologie

Weiersloop 9
Postbus 10034 | 9400 CA Assen
T 0592 - 313389 | info@burobakker.nl
www.burobakker.nl

Projectleiding

Drs. D.E. Heidinga

Rapportage

BSc E.J. Slot

Veldwerk

Drs. R. Hanisch, K. Breed, BSc J.Koster en BSc E.J. Slot

Kwaliteitscontrole

Drs. D.E. Heidinga

© Buro Bakker adviesburo voor ecologie
Gebruik en overname van gegevens alleen
toegestaan met volledige bronvermelding.

Wijze van citeren

Buro Bakker (2019); Nader onderzoek vleermuizen en eekhoorn Hoogeveenseweg 42 Pesse. Rapport P19053, Assen.

Foto's: E.J. Slot